

Przewodnik po wydarzeniach

III DNI DZIEDZICTWA BŁOGOSŁAWIONEJ RODZINY ULMÓW

DIALOG W SPRAWIE CZŁOWIEKA

22-28 MARCA 2026

Markowa – Łańcut – Rzeszów – Kraków – Warszawa

WSTĘP

Dziedzictwo, które zobowiązuje

24 marca jest datą szczególną w polskiej kulturze pamięci. Tego dnia w 1944 roku w Markowej niemieccy okupanci zamordowali Józefa i Wiktorię Ulmów wraz z dziećmi, a także ukrywanych przez nich Żydów z rodziny Goldmanów. Zbrodnia stała się jednym z najbardziej przejmujących symboli losów Polaków, którzy w czasie II wojny światowej nieśli pomoc żydowskim współobywatelom, narażając życie własne i bliskich. Dlatego tego dnia obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. To dzień pamięci, czyli refleksji nad dramatycznymi wyborami dokonywanymi w czasach pogardy. Nie chodzi o celebrowanie tego wydarzenia w potocznym znaczeniu tego słowa, lecz o przypomnienie historii ludzi, którzy w tragicznej sytuacji skrajnej próby potrafili zachować wierność elementarnym zasadom człowieczeństwa.

Rodzina Ulmów zajmuje w tej historii miejsce szczególne. Jej los jest znakiem zarówno heroizmu, jak i tragicznej konsekwencji wyboru, który wyrażał w głąboko zakorzonego systemu wartości: wiary, etosu pracy, solidarności sąsiedzkiej oraz przekonania, że drugi człowiek – nawet w najbardziej nieludzkich warunkach – pozostaje bliźnim. Dzisiaj pamięć o Ulmach pozostaje dobrze udokumentowana i obecna w przestrzeni publicznej. Powstało muzeum, wydano liczne publikacje i zrealizowano wiele inicjatyw edukacyjnych. Historia tej rodziny została także uświęcona przez Kościół katolicki poprzez jej beatyfikację w 2023 roku. Pamięć historyczna nie kończy się jednak na dokumentowaniu wydarzeń ani ich upamiętnianiu, ale prowadzi dalej – ku pytaniu o znaczenie przeszłości dla teraźniejszości.

Z tego względu przed trzema laty zrodziła się idea Dni Dziedzictwa Błogosławionej Rodziny Ulmów organizowanych z okazji Narodowego Dnia Pamięci. Ich celem pozostaje nie tylko przypomnienie heroicznej historii bohaterów, ale przede wszystkim właściwe odczytanie jej dziedzictwa. Dziedzictwo (depozyt przekazany następnym pokoleniom) w kulturze klasycznej nie jest jedynie wspomnieniem przeszłości, lecz czymś żywym – zobowiązaniem do zrozumienia i przekazywania wartości, które zostały nam powierzone. Odczytanie dziedzictwa oznacza zatem pytanie o sens historii oraz o to, w jaki sposób może ona wpływać na współczesne życie społeczne, moralne i duchowe.

W przypadku rodziny Ulmów pytanie to dotyczy przede wszystkim sensu jej wyboru, niebędącego wynikiem abstrakcyjnej idei ani politycznego programu, ale wyrosłego z codziennego świata ludzi, którzy żyli w konkretnej wspólnocie: w rodzinie, w parafii, w lokalnej społeczności. Decyzja o udzieleniu pomocy prześladowanym była odpowiedzią Ulmów na dramat drugiego człowieka, którego los skierował do nich, ich własnego domu. Refleksja nad dziedzictwem rodziny Ulmów nie może się ograniczać wyłącznie do samego wydarzenia z 1944 roku. Dotyczy także świata, w którym żyli: jego kultury, religijności, wzajemnych relacji i poczucia odpowiedzialności za wspólnotę. To właśnie z tego świata, z wartości, w których wzrastali bohaterowie tamtych tragicznych wydarzeń, bierze się ich postawa, czyn, a w konsekwencji męczeńska śmierć. Życie i postawa Ulmów w obecnym czasie pełnym niepokoju i wojennego zagrożenia fascynuje i budzi potrzebę refleksji u przybywających do Markowej turystów i pielgrzymów. W przestrzeni dziedzictwa, nad którym sprawują opiekę dwa działające w tej wsi muzea, współczesny człowiek może skonfrontować swoje wyobrażenie wolności i szczęścia, poglądy na relacje łączące go ze światem i z drugim człowiekiem, z kulturą wspólnoty, w której żyli i której prawami kierowali się w życiu Wiktor i Józef Ulmowie.

III Dni Dziedzictwa Błogosławionej Rodziny Ulmów odbywają się pod hasłem „Dialog w sprawie człowieka”. Inspiracją dla tego przesłania stała się czterdziesta rocznica wizyty papieża Jana Pawła II w synagodze rzymskiej – wydarzenia, które w 1986 roku zgodnie uznano za symbol przełomu w dzie-

jach Kościoła katolickiego i judaizmu i które dało impuls do budowy nowych relacji między światem kultury chrześcijańskiej i żydowskiej. Dla Jana Pawła II dialog nie był jednak celem samym w sobie. Papież wielokrotnie podkreślał, że jego ostatecznym sensem jest troska o człowieka – o jego godność, prawa i miejsce we wspólnocie. Dlatego mówił o potrzebie „dialogu w sprawie człowieka” oraz o odpowiedzialności za tych, którzy sami nie mają możliwości upomnieć się o własne prawa. Owa perspektywa pozwala spojrzeć na historię rodziny Ulmów w szerszym kontekście. Jej decyzja o ratowaniu prześladowanych była w istocie odpowiedzią na dramat człowieka pozbawionego podstawowych praw i skazanego na zagładę. W tym sensie postawa tych ludzi pozostaje jednym z najbardziej przejmujących świadectw solidarności międzyludzkiej w XX stuleciu.

Dni Dziedzictwa Błogosławionej Rodziny Ulmów stanowią próbę podjęcia tej refleksji w różnych wymiarach. Łączą modlitwę, debatę intelektualną, edukację oraz sztukę. Ich program tworzy okazję do spotkań i rozmów osób reprezentujących społeczność nauki, sztuki, muzealnictwa, religii oraz przedstawicieli wspólnot samorządowych i organizacji obywatelskich. Centralne uroczystości odbywają się w Markowej i Łańcucie – miejscach szczególnie związanych z historią Ulmów. Jednak refleksja nad ich dziedzictwem wykracza poza jedno miejsce i jeden dzień. Część wydarzeń zaplanowano także w Krakowie i Warszawie, tworząc przestrzeń ogólnopolskiej komunikacji i debaty o kulturze pamięci, etyce i prawach osoby ludzkiej.

Przewodnik, który oddajemy w ręce uczestników Dni Dziedzictwa Błogosławionej Rodziny Ulmów, ma pomóc w zrozumieniu sensu zorganizowanych spotkań. Zawiera informację o przebiegu okolicznościowych obchodów związanych z Narodowym Dniem Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, ale także głębszy kontekst: zwraca uwagę odbiorców na historię, miejsce pamięci oraz ludzi i instytucje współtworzące owo kulturotwórcze przedsięwzięcie. Dziedzictwo – jeśli ma być żywe, pozostawać tworzywem rozwoju – wymaga nie tylko pamięci, ale także refleksji, dialogu, twórczej pracy, a nade wszystko gotowości do umacniania tych wartości, które przez pokolenia przyczyniały się do budowy świata opartego na pokoju, wolności, sprawiedliwości i solidarności.

Idea Dni Dziedzictwa

III Dni Dziedzictwa Błogosławionej Rodziny Ulmów to cykl spotkań organizowanych wokół Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, obchodzonego 24 marca. Data nawiązuje do tragicznego wydarzenia z 1944 roku, kiedy w Markowej niemieccy żandarmi zamordowali Józefa i Wiktorię Ulmów wraz z dziećmi, a także ukrywanych przez nich członków żydowskiej rodziny Goldmanów.

Dni Dziedzictwa powstały jako próba pogłębionej refleksji nad znaczeniem tej historii. Nie chodzi jedynie o upamiętnienie wydarzeń z przeszłości, ale o odczytanie dziedzictwa dokonań Ulmów dla współczesności – zrozumienie wartości, które kierowały ich decyzją o ratowaniu prześladowanych. W tym sensie dziedzictwo Ulmów nie jest wyłącznie historią jednej rodziny, lecz częścią szerszych dziejów Polaków, którzy w czasie okupacji niemieckiej nieśli pomoc Żydom, płacąc za to najwyższą cenę.

Hasło tegorocznej edycji – **„Dialog w sprawie człowieka”** – nawiązuje do myśli i dzieła Jana Pawła II oraz 40. rocznicy jego wizyty w synagodze rzymskiej w 1986 roku. Wydarzenie to stało się symbolem otwarcia nowej karty w dziejach relacji Kościoła katolickiego i judaizmu, ale także manifestem programu Jana Pawła II, dla którego celem dialogu zawsze pozostawała troska o człowieka i jego godność, pokój na świecie i wolność oraz prawa osoby ludzkiej, których koroną jest wolność sumienia i religii.

Organizatorzy

*W organizację Dni Dziedzictwa Błogosławionej Rodziny Ulmów
włączają się liczne instytucje i wspólnoty życia społecznego,
w tym w szczególności:*

Samorząd Województwa Podkarpackiego · Samorząd Województwa Lubelskiego · Archidiecezja Przemyska · Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie · Polskie Towarzystwo Naukowe – Akademia Sprawiedliwych · Muzeum Niepodległości w Warszawie · 21. Brygada Strzelców Podhalańskich · Samorząd Powiatu Łańcuckiego · Samorząd Gminy Markowa · Samorząd Gminy Tryńcza · Samorząd Gminy Czarna · Towarzystwo Przyjaciół Markowej · Parafia pw. Świętej Doroty w Markowej · Parafia pw. św. Stanisława Biskupa w Łańcucie · Podkarpacka Resursa Kultury Pamięci · Fundacja Rodziny Ulmów SOAR · Szkoła Podstawowa im. bł. Rodziny Ulmów w Markowej · Centrum Kultury Gminy Markowa · 11. Wielopoziomowa Drużyna Harcerska Wagabunda z Markowej · Miejski Dom Kultury w Łańcucie · Miejska Biblioteka Publiczna w Łańcucie · Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie · Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Rzeszowie · Kuratorium Oświaty w Rzeszowie

Inicjatorem i koordynatorem Dni Dziedzictwa jest Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej – pierwsza w Polsce instytucja muzealna poświęcona w całości historii Polaków ratujących Żydów w czasie okupacji niemieckiej. Szczególną rolę w pielęgnowaniu dziedzictwa rodziny Ulmów odgrywa społeczność Markowej, od wielu lat współtworząca dzieła i podejmująca działania upamiętniające historię Ulmów oraz innych mieszkańców wsi, którzy podczas II wojny światowej udzielali pomocy Żydom skazanym przez Niemców na Holocaust.

Przestrzenie pamięci

Muzeum Polaków Ratujących Żydów

Obchody Dni Dziedzictwa odbywają się zarówno w budynku Muzeum, jak i w całej przestrzeni pamięci wykreowanej wokół niego w celu realizacji wielorakich funkcji muzealnych.

Sad Pamięci z pomnikiem ku czci Błogosławionej Rodziny Ulmów

Sad Pamięci to szczególne miejsce upamiętniające Polaków ratujących Żydów w czasie okupacji. Na podświetlanych tablicach umieszczono nazwy około 1500 miejscowości przedwojennej Polski, w których udzielano pomocy prześladowanym Żydom. Projekt sadu nawiązuje z jednej strony do sadowniczej pasji Józefa Ulmy, a z drugiej do Ogrodu Sprawiedliwych w instytucie Yad Vashem w Jerozolimie.

Pomnik upamiętniający rodzinę Ulmów, stanowiący obecnie integralną część Sadu Pamięci, powstał z inicjatywy mieszkańców Markowej w 2004 roku, kilka lat przed powstaniem Muzeum Polaków Ratujących Żydów. Pierwotnie usytuowano go obok Skansenu Muzeum – Zagrody Wsi Markowa. Stał się on jednym z pierwszych znaków publicznego upamiętnienia tej historii i symbolicznym początkiem późniejszej zinstytucjonalizowanej pamięci o Ulmach oraz tworzonej na tej podstawie martyrologii.

Plac Pamięci i Ściana Pamięci Sprawiedliwych z terenu Podkarpacia

Plac Pamięci stanowi centralne miejsce uroczystości organizowanych przez Muzeum Polaków Ratujących Żydów 24 marca każdego roku. To tutaj znajdują się tabliczki upamiętniające osoby, które oddały życie, udzielając pomocy Żydom, oraz memoriał poświęcony pamięci żydowskich ofiar Holocaustu oraz ich anonimowych polskich współpracowników. Integralnym elementem Placu Pamięci jest Ściana Pamięci Sprawiedliwych z terenu Podkarpacia.

Ściana Pamięci stanowi jedno z najważniejszych miejsc upamiętnienia w przestrzeni zewnętrznej Muzeum. Jej głównym celem jest zapisanie i ekspozycja imion i nazwisk Polaków – zarówno pojedynczych osób, jak i całych rodzin – którzy podczas II wojny światowej nieśli pomoc Żydom, często płacąc za to najwyższą cenę. Na długim i wysokim murze przylegającym z jednej strony do bryły budynku Muzeum umieszczone zostały w poziomych, równoległych rzędach granitowe tabliczki, na których czernieją głęboko wygrawerowane imiona i nazwiska ratujących. Ekspozycja ta ma jednocześnie charakter dokumentacyjny i symboliczny. Z jednej strony opiera się na badaniach historycznych i źródłach archiwalnych, z drugiej uświadamia, że lista nie jest pełna. Wiele historii nigdy nie zostało zapisanych, a losy licznych rodzin są nieznanymi. Ściana Pamięci pokazuje więc nie tylko konkretne osoby, ale także skalę zjawiska i dramat wyborów, przed którymi stawali ludzie w okupowanej Polsce. Szczególną rolę odgrywa tu indywidualizacja pamięci. Każde nazwisko to odrębna historia rodziny, sąsiedztwa, lokalnej społeczności. Dzięki temu odwiedzający mogą lepiej zrozumieć, że pomoc Żydom nie była zjawiskiem anonimowym ani abstrakcyjnym, lecz wynikała z decyzji podejmowanych przez konkretnych ludzi w konkretnych warunkach. Jednocześnie Ściana Pamięci uzupełnia narrację o Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, przypominając, że nie wszyscy bohaterowie zostali formalnie uhonorowani, choć ich czyny miały równie wielkie znaczenie. Tych, których bohaterska i głęboko ludzka, moralna postawa nie została uhonorowana przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie, Muzeum Ulmów nazywa Ratującymi.

Corocznie, 24 marca przed Ścianą Pamięci odbywają się uroczystości, w trakcie których odczytuje się biogramy osób uznanych za Ratujących, a ich potomkowie i krewni symbolicznie odsłaniają nowo wmurowane tabliczki upamiętniające ich przodków. Do 24 marca 2026 roku wmurowano 925 kamiennych tabliczek.

Program spotkań

III DNI DZIEDZICTWA BŁOGOSŁAWIONEJ RODZINY ULMÓW

DIALOG W SPRAWIE CZŁOWIEKA

22 MARCA – NIEDZIELA

Inauguracja Dni Dziedzictwa

11:00 Msza święta w intencji Polaków ratujących Żydów

Uroczysta liturgia pod przewodnictwem bpa Jana Wątroby, inaugurująca III Dni Dziedzictwa, jest nabożeństwem w intencji wszystkich Polaków, którzy podczas okupacji niemieckiej nieśli pomoc prześladowanym Żydom.

📍 Kościół parafialny pw. św. Doroty w Markowej

17:00 Koncert Pieśni Pasyjnych w hołdzie Błogosławionej Rodzinie Ulmów

Psalmodia – Chór Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Cantus Deo – Chór Parafii pw. św. Doroty z Markowej

Marek Pawełek – improwizacje organowe

W programie m.in. utwory Krzysztofa Pendereckiego, Feliksa Nowowiejskiego, Henryka Mikołaja Góreckiego, Alfred Schnittkego i Hanny Hawrylec.

📍 Kościół parafialny pw. św. Doroty w Markowej

23 MARCA – PONIEDZIAŁEK

Sesje edukacyjne

09:00 Akademia w Szkole Podstawowej im. bł. Rodziny Ulmów

Tradycyjna ceremonia pamięci w pierwszej szkole noszącej imię błogosławionych bohaterów z Markowej, połączona z ogłoszeniem wyników konkursu plastycznego pt. „**Rodzina Ulmów z Markowej. Historia, która inspiruje**”.

📍 Szkoła Podstawowa im. bł. Rodziny Ulmów

12:00 Szkoła Etyki Muzeum Ulmów

Sesja edukacyjna pt. „**Niemców ucieczka od odpowiedzialności za zbrodnie II wojny światowej**”, spotkanie z udziałem **red. Mariusza Pilisa**, twórcy filmów historycznych, dokumentalisty, reportażysty, autora filmu „Historia jednej zbrodni”, i **Waldemara Rataja**, dyrektora Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej

📍 Dom Parafialny w Markowej

24 MARCA 2026

DIALOG W SPRAWIE CZŁOWIEKA

III DNI DZIEDZICTWA BŁOGOSŁAWIONEJ RODZINY ULMÓW

*Uroczyste obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków
ratujących Żydów pod okupacją niemiecką*

RP

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Karola Nawrockiego

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
PODKARPACKIEGO

24 MARCA - WTOREK

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką

09:30 Modlitwa za ofiary Holocaustu

Modlitwa za Żydów, ofiary Holocaustu i inne ofiary II wojny światowej pochowane na terenie cmentarza w Jagielle-Niechciałkach. Modlitwie przewodniczy ks. arcybiskup Adam Szal, metropolita przemyski.

📍 Cmentarz Ofiar II wojny światowej w Jagielle-Niechciałkach

09:30 Modlitwa za ofiary Holocaustu

Modlitwa i warty honorowe przy grobach mieszkańców Markowej, którzy podczas II wojny światowej udzielili pomocy i schronienia Żydom.

Spotkania przy grobach:

1. Wiktorii i Józefa Ulmów z dziećmi
2. Doroty i Antoniego Szylarów
3. Zofii Brody
4. Marii i Michała Barów
5. Heleny i Jana Cwynarów
6. Weroniki i Jana Przybylaków
7. Katarzyny i Michała Cwynarów
8. Weroniki Bar

📍 Cmentarz parafialny w Markowej

24 MARCA – WTOREK

Oficjalne uroczystości samorządowe z udziałem Wojska Polskiego poświęcone pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką

11:00 **Apel Pamięci**

Apel Pamięci jest uroczystym hołdem oddanym wszystkim Polakom, którzy z narażeniem życia ratowali Żydów podczas II wojny światowej. Ceremonia wojskowa przygotowana i prowadzona przez 21. Brygadę Strzelców Podhalańskich – z odczytaniem nazwisk osób i salwą honorową.

 Sad Pamięci – Pomnik Rodziny Ulmów

12:00 **„Gorejąc wolni” – Ceremonia Pamięci Muzeum Polaków Ratujących Żydów w hołdzie Polakom Ratującym Żydów na terenie Podkarpacia**

Podczas ceremonii przewidziano przemówienia przedstawicieli władz państwowych i samorządowych oraz odsłonięcie nowych tabliczek upamiętniających osoby ratujące Żydów z terenu Podkarpacia na Ścianie Pamięci Sprawiedliwych Muzeum Polaków Ratujących Żydów.

Odsłonięte zostaną tabliczki:

1. Cecylii Adamiak i Heleny Adamiak
2. Marii i Antoniego Bytnarów
3. Bronisławy i Jana Solarzów
4. Anieli i Ludomira Leszczyńskich

 Plac Pamięci – Ściana Pamięci Sprawiedliwych Muzeum Ulmów

24 MARCA - WTOREK

15:30 „Dialog w sprawie człowieka” – symposium Szkoły Etyki Muzeum Ulmów cz. I

Sesja historyczna z okazji 40. rocznicy wizyty papieża Jana Pawła II w synagodze większej w Rzymie (13 kwietnia 1986 roku)

- ♦ prezentacja filmu dokumentalnego z wystąpieniem papieża Jana Pawła II podczas spotkania ze wspólnotą żydowską w Rzymie
- ♦ panel z udziałem przedstawicieli Polskiego Towarzystwa Naukowego Akademia Sprawiedliwych: **ks. prof. Roberta Tyrały**, rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, **ks. prof. Kazimierza Gintera**, wykładowcy Papieskiego Uniwersytetu Świętego Krzyża w Rzymie, i **Waldemara Rataja**, dyrektora Muzeum Polaków Ratujących Żydów

📍 Sala Teatralna Świątlicy „Caritas” w Łańcucie

18:00 Festiwal Psalmów Dawidowych

Koncert w ramach stałego cyklu prezentacji muzycznych, inspirowanego biblijną Księgą Psalmów, którego głównym organizatorem jest Fundacja im. Rodziny Ulmów SOAR. Festiwal tworzy przestrzeń spotkania tradycji religijnej chrześcijaństwa i judaizmu, podkreślając ich wspólne dziedzictwo duchowe.

📍 Miejski Dom Kultury w Łańcucie

♦ Rozstrzygnięcie konkursu

Uroczystość wręczenia nagród laureatom Konkursu pn. IV Plener fotograficzny „Śladami Józefa Ulmy”. | Wydarzenie w formule zaproszeń

📍 Wojewódzki Dom Kultury, Rzeszów

26 MARCA – CZWARTEK

Sesje edukacyjne

♦ **Szkoła Etyki Muzeum Ulmów – wykład**

Wykład **Agnieszki Kuźniar**, przewodniczki Muzeum Polaków Ratujących Żydów, nauczycielki języka polskiego w Zespole Szkół nr 3 w Łańcucie, pt. „**Kto pomoże Żydowi? O bohaterstwie Polaków ratujących Żydów nie tylko w Markowej**”. Wykład adresowany do młodzieży szkół średnich Łańcuta.

| Wydarzenie w formule zaproszeń

📍 Miejska Biblioteka Publiczna w Łańcucie

♦ **Szkoła Etyki Muzeum Ulmów – sesja edukacyjna**

Sesja edukacyjna z udziałem nauczycieli z Niemiec i Ukrainy, uczestników wizyty studialnej w Markowej; wykład i spotkanie z **dr. Marcinem Chorążkim**, historykiem, pracownikiem Fundacji im. Zofii i Jana Włodków.

| Wydarzenie w formule zaproszeń

📍 Muzeum – Zagroda Wsi Markowa i Muzeum Ulmów w Markowej

28 MARCA – SOBOTA

Noc w Muzeum Ulmów

19:00 Podkarpacka Resursa Kultury Pamięci; „Zbrodnia (nie)osądzona, czyli rzecz o żandarmach niemieckich z Łańcuta”.

Spotkanie z **dr. Wojciechem Hanusem**, autorem książki pt. „**Zbrodnia (nie)osądzona**”. Książka „Zbrodnia (nie)osądzona. Losy żandarmów niemieckich biorących udział w mordzie na rodzinie Ulmów i ukrywanych przez nich Żydach” poświęcona jest pięciu funkcjonariuszom niemieckiej żandarmerii z posterunku w Łańcutie, którzy 24 marca 1944 roku dopuścili się zbrodni na rodzinie Ulmów i żydowskiej rodzinie Goldmanów.

Studium opisuje przede wszystkim ich bezwzględną działalność w latach okupacji, pozbawioną jakichkolwiek skrupułów i norm moralnych, a także próby ich odnalezienia i osądzenia przez polski wymiar sprawiedliwości po II wojnie światowej. Spośród żandarmów niemieckich uczestniczących w zbrodni w Markowej tylko jeden, Josef Kokott, został odnaleziony i skazany na karę śmierci, zamienioną najpierw na dożywotnie więzienie, a następnie na 25 lat pozbawienia wolności.

📍 Muzeum Polaków Ratujących Żydów w Markowej

26 – 27 MARCA

Wydarzenia poza Województwem Podkarpackim

26 MARCA – CZWARTEK

- ♦ **Symposium Szkoły Etyki Muzeum Ulmów – część II**
Seminarium pt. „Dialog w sprawie człowieka – etyka solidarności”; wykład prof. Zbigniewa Stawrowskiego i debata programowa.
| Wydarzenie w formule zaproszeń
📍 U Pana Cogito, ul. Michała Bałuckiego 6, Kraków

27 MARCA – PIĄTEK

- ♦ **Debata „Kultura pamięci o Polakach ratujących Żydów”**
Debata pisma muzealnego „Niepodległość i Pamięć” z okazji 10. rocznicy otwarcia wystawy stałej Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.
W dyskusji uczestniczą: dr Mateusz Szpytma, wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej, Karol Madaj, p.o. dyrektora Instytutu Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego, Waldemar Rataj, dyrektor Muzeum Polaków Ratujących Żydów, oraz dr Jacek Konik, kierownik Działu Historii i Badań Naukowych Muzeum Niepodległości (moderator).
| Wydarzenie w formule zaproszeń
📍 Muzeum Niepodległości w Warszawie, Pałac Przebendowskich/Radziwiłłów
-

Akademia Sprawiedliwych

Polskie Towarzystwo Naukowe – Akademia Sprawiedliwych jest organizacją naukową powstałą we współpracy Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej oraz Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Ma za zadanie prowadzenie systematycznej refleksji naukowej nad dziedzictwem moralnym i duchowym związanym z historią Polaków ratujących Żydów oraz miejscem tego doświadczenia w kulturze współczesnej. Akademia Sprawiedliwych stanowi zaplecze intelektualne dla działalności programowej Muzeum – tworzy przestrzeń debaty naukowej nad dziedzictwem Sprawiedliwych oraz misją kultury pamięci i nauki historii we współczesnym świecie. Życie i męczeńska śmierć Błogosławionej Rodziny Ulmów wyraża przesłanie ideowe jej działalności.

Akademia funkcjonuje w formule stałego seminarium naukowego, w ramach którego odbywa się debata poświęcona kluczowym zagadnieniom współczesnej kultury, filozofii i myśli społecznej. Szczególnym obszarem zainteresowania Akademii Sprawiedliwych pozostaje obecnie dziedzictwo Jana Pawła II – zwłaszcza jego filozofia i kultura dialogu, rozumienie praw człowieka oraz znaczenia etyki w życiu społecznym i w stosunkach międzynarodowych.

Symbolicznym wydarzeniem pontyfikatu papieża Jana Pawła II, które pozwala zrozumieć istotę jego filozofii, jest spotkanie ze wspólnotą żydowską i wizyta w synagodze większej w Rzymie 13 kwietnia 1986 roku. Z okazji 40. rocznicy tego przełomowego w historii świata i Kościoła wydarzenia Akademia Sprawiedliwych wspólnie z Uniwersytetem Papieskim Jana Pawła II oraz Muzeum Polaków Ratujących Żydów inicjuje cykl działań naukowych i edukacyjnych organizowanych pod wspólnym tytułem: „Dialog w sprawie człowieka”. Inauguracja projektu nastąpi w Łańcucie podczas obchodów Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką 24 marca 2026 roku.

Szkoła Etyki Muzeum Ulmów

Szkoła Etyki Muzeum Ulmów jest programem edukacyjnym Muzeum Polaków Ratujących Żydów zainicjowanym z okazji obchodzonego w roku 2024 „Roku Rodziny Ulmów”. Edukacja realizowana w ramach tego programu koncentruje się na refleksji nad moralnym wymiarem historii Polaków ratujących Żydów w czasie okupacji niemieckiej i na umiejętności odczytywania wynikającego z tej historii dziedzictwa, jako tworzywa dla współczesnej kultury, życia społecznego i relacji międzynarodowych.

Poprzez organizowane w ramach Szkoły Etyki Muzeum Ulmów seminaria, spotkania klubowe oraz przedsięwzięcia artystyczne inspirowane historią i doświadczeniem ludzi, którzy w czasie wojny podejmowali ryzyko i stawali w obronie życia i godności swoich bliznich, Muzeum Polaków Ratujących Żydów wspólnie z liczną grupą współpracujących z nim twórców i instytucji kultury pamięci wyraża w ten sposób to, co stanowi istotę tworzonej Strategii Muzeum Polaków Ratujących Żydów oraz realizowanego od kilku lat programu jego działania.

MUZEUM POLAKÓW
RATUJĄCYCH ŻYDÓW
POD CZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ
IM. RODZINY ULMÓW
W MARKOWEJ

muzeumulmow.pl